

ANEXA nr. III

CÎTEVA OBSERVAȚII ASUPRA FAUNEI DE MAMIFERE DIN STRATURILE ROMANELLO-AZILIENE DE LA CUINA TURCULUI

DE

ALEXANDRA BOLOMEY

Resturile faunistice descoperite în săpăturile efectuate la adăpostul de sub stîncă de la Cuina Turcului au o îndoită însemnătate : pe de o parte, pentru că animalele ce au viețuit în epipaleoliticul din întreaga Europă sînt mai puțin cunoscute, pe de altă parte, pentru că aflarea în aceeași așezare a succesiunii epipaleolitic cel mai vechi neolitic din țara noastră oferă posibilitatea urmăririi eventualelor modificări morfo-biometrice a speciilor persistente ca și, prin speciile dispărute, a schimbărilor de biotop survenite în regiunea Cazanelor în trecerea de la o etapă cronologică la alta. De aceea, prezentarea fracționată a acestui material, cum este cea de față, scade din interesul rezultatelor.

Privind lista speciilor găsite în straturile romanello-aziliene, atenția este reținută în mod deosebit de două dintre ele și anume : *Capra ibex* și *Rupicapra*. Ambele sînt forme montane, care, deși vor fi găsit un mediu prielnic în terenul stîncos și golaș al regiunii, nu își pot explica prezența la o altitudine atît de joasă (maximum circa 400 m) decît printr-un regim climatic încă relativ rece. După cum se știe, capra neagră mai populează masivele înalte de la noi, coborînd în iernile grele pînă pe la 600 m. Cît despre *Capra ibex*, retrasă astăzi în Alpi și Pirinei, documentele paleontologice de la Cuina Turcului sînt primele care atestă existența ei în România în postglaciar.

Restul speciilor constituie o faună banală, care se regăsește aproape fără excepții ca vînat, atît în nivelurile culturii Starčevo-Criș din același adăpost, cît și în multe așezări neolitice. Este o faună de pădure temperată, cu rare elemente de caracter mai stepic (iepure, cal, bizon), fără ca viețuirea celor din urmă să fie exclusă dintr-un mediu mai împădurit.

În mod cu totul orientativ (deoarece rezultatele sînt preliminare), în tabelul speciilor s-a trecut între paranteze numărul minim de indivizi apreciat. Micile diferențe dintre straturile romanello-aziliene I și II, diferențe ce se referă fie la componența vînatului, fie la vînarea mai intensă a uneia sau alteia din specii, trebuie considerate întîmplătoare. Așa, de pildă, cerbul și căprioara sînt întotdeauna asociate. Absența primului în stratul I se datorează, foarte probabil, fărîmîțării și prelucrării intense a materialului osos, ceea ce nu a permis identificarea sa. În același mod credem că trebuie interpretată și apariția izolată a falangei de cal ornamentată. Oricum, calul va fi fost rar în regiune chiar și stratul I conținînd numai două piese. O diferență substanțială sub acest raport se constată numai în cazul mistrețului, foarte abundent în stratul I, sporadic în stratul II. În depozitele glaciare, prezența *masivă* a mistrețului se interpretează a fi indicația unei oscilații calde. În cazul postglaciarului

însă, chiar dacă straturile epipaleolitice de la Cuina Turcului s-ar încadra în Alleröd și respectiv, Dryasul târziu, când schimbările climatice au fost mai importante, ele nu vor fi influențat pînă aproape de dispariție o specie euribiontă, cum este mistrețul, cu atît mai mult cu cît eventualele modificări radicale de climă nu se reflectă cu nimic printre celelalte specii.

Se știe că în Europa Centrală și de vest mamutul, *Megaceros*, rinocerul lînos, dispar în Alleröd, singura formă arctică rămînînd renul, care se retrage treptat către nord, în cursul Preborealului ³⁴. Fauna de mamifere din stațiunile italiene mai mult sau mai puțin contemporane cu locuirile epipaleolitice de la Cuina Turcului aduce indicații contradictorii: la Uluzzo ³⁵ și la Grotta del Cavallo ³⁶ s-a găsit tot o faună banală, dominată însă de resturi de cal. În schimbu la Romanelli, *Capra ibex* și elemente arctice în avifaună, precum și marea frecvență de *Asinus hydruntinus* și de dropie, pledează pentru un climat stepic și rece ³⁷. Este de presupus că, în această perioadă fauna de mamifere nu mai avea caracterul uniform din timpul glaciului și că se diferențiasse în microzone, fiecare din acestea distingîndu-se prin dominarea unei specii sau a unui grup de specii. Ținînd seama de poziția geografică a României este mai probabil ca, în orice caz în sud-vestul țării, retragerea renului să se fi produs mai

Mamiferele din straturile romanello-aziliene de la Cuina Turcului

S p e c i i	Apreciere cantitativă (nr. minim indivizi)	
	Stratul I	Stratul II
1. <i>Sus scrofa</i> L. — mistreț	++++ (5)	+
2. <i>Capra ibex</i> L. — țap de munte	+++ (4)	++++ (7)
3. <i>Rupicapra rupicapra</i> L. — capră neagră	++ (3)	+++ (4)
4. <i>Bos primigenius</i> BOJ. — bour	+	+
5. <i>Bison cf. priscus</i> BOJ. — zîmbru	+	+
6. <i>Alces alces</i> (JOHNS) — elan	+	+
7. <i>Cervus elaphus</i> — L. cerb	—	+
8. <i>Capreolus capreolus</i> — căprioară	+	?
9. <i>Equus caballus</i> L. — cal	+	?
10. <i>Canis lupus</i> L. — lup	+	+++ (4)
11. <i>Vulpes vulpes</i> L. — vulpe	+	+
12. <i>Felis sylvestris</i> SCHREB. — pisica sălbatică	—	+
13. <i>Ursus arctos</i> L. — urs brun	+	+
14. <i>Martes sp.</i> — jder	+	+
15. <i>Putorius putorius</i> L. — dihor	—	+
16. <i>Lepus sp.</i> — iepure	—	+
17. <i>Castor fiber</i> L. — castor	++++ (7)	++ (3)

³⁴ K. W. Butzer, *Environment and Archaeology*, Chicago, 1964.

³⁵ Edoardo Borzatti von Löwenstern, *La Grotta di Uluzzo*, în *RSP*, 18, 1963, 1—4, p. 80—88.

³⁶ A. Palma di Cesnola, *Prima campagna di scavi nella Grotta del Cavallo, presso Santa Caterina (Lecce)*, în *RSP*, 18, 1963, 1—4, p. 58—72.

³⁷ H. G. Stehlin și P. Graziosi, *Ricerche sugli Asinidi fossili d'Europa*, în *Mém. Soc. Paléont. Suisse*, 56, 1935, p. 20.

timpuriu decât Preborealul. Rolul speciilor arctice va fi fost preluat aici de formele montane, în cazul Cazanelor — capra neagră și țapul de munte. De aceea, considerăm că straturile romanello-aziliene de la Cuina Turcului s-ar încadra poate chiar spre sfârșitul Dryasului târziu și în Preboreal, fără a depăși însă acest stadiu după care, mai cu seamă formele alpine, se vor fi dispus în zonele lor naturale actuale.

Deși baza alimentației o forma carnea de mamifere, purtătorii culturii romanello-aziliene de la Cuina Turcului vînau și păsări (din care s-au găsit 46 de piese în stratul I și 34 în stratul II), așa cum prindeau și, probabil, consumau broasca țestoasă, după cum dovedesc cele cîteva fragmente de carapace apărute în ambele straturi. În ceea ce privește pescuitul, după cantitatea oaselor de pește reiese că în stratul I el constituia o îndeletnicire sporadică, în timp ce în stratul II asigura aproximativ 25—30% din hrana comunității.

